

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цѣна му е за три мѣсеца 4 дванцика.

№ 78.

УЗБРАНОМЪ ЦВЕТУ.

Немой тужитъ цветѣ росни,
 Што самъ тебе узабрао;
 Лепшемъ цветѣ негъ ты што си,
 Одма самъ те я предао.
 Тай у полю цветъ невниче,
 Онъ е еданъ целогъ света;
 У средъ лета, у средъ циче,
 Непрестано онъ све цвета.
 Одъ како се земля кити,
 Са пролећнымъ цвећемъ своимъ,
 Нитъ е быо, нитъ не быти,
 Лепшій цветъ надъ цветомъ овимъ.
 Бела ружа тай цветъ ние,
 Алъ е сестра нѣна права:
 То е изворъ поезіе,
 Коя душу очарава.
 Немой тужитъ цветѣ милый,
 Што самъ тебе узабрао,
 Найлешшой самъ горской вили,
 Тебе цветѣ одма дао.
 Делећ тужне песме саме,
 Задела те ахъ на груди.
 Кады немари она за ме,
 Некъ баръ тебе цветѣ любн.
 Многи пѣсникъ іоштъ е вако,
 Свое цвеће подносио,
 Да б' одъ Виле рай нѣ пако,
 У пѣсмама изпросіо.
 Алъ е мало срећны оны
 Што су славомъ загрлѣни,
 Заборавность звоно звони,
 Вышъ гробова погажени.
 Безсмертіе борба раѣа,
 Мученѣмъ се светци свете;
 Алъ е свака туга слаѣа,
 Кады с' у пѣсне она плете.
 На томъ месту поезіе,
 Гдѣ милине неба трепте,

Ту, одкле се нектаръ ліе,
 Увенути ты нешь цветѣ.

Твоіой смрти я завидимъ,
 То бы за ме животь быо;
 Кады бы могъо да изданемъ,
 Гдѣ ты венешъ цветѣ міо.

1853. год.

ШПАНСКІЙ ЦЕЛАТЬ.

(край.)

После неколико сатій стигне у главный станъ. Генераль е са осталимъ офицерима свогъ штаба доручковао, кады се Викторъ пріави.

„Предаемъ се строгости закона!“ рекне Викторъ, ставши са узбуњнымъ и бледимъ лицемъ предъ свогъ старешину.

„Седите,“ рекне Генераль, „кады се мало одморите и умирите; казаћете ми шта е.“

Младићъ мало одане, пакъ приповѣди шта се догодило.

По некомъ ѣутаню проговори Генераль: „Чини ми се да васъ выше сажалѣвати морамо, него се на васъ срдити. Збогъ свирѣпости Шпанаца оны неможете Вы подъ одговоръ доћи: — Ако маршаль другчіе ненареди, одъ мое сте стране слободни.“

„Алъ Господине ако Царъ - - ?“ „Можда не васъ онъ дати убити. Алъ за садъ имамо пречегъ посла. Пре свега морамо се тимъ Шпанцыма осветити, брзо и ужасно се осветити!“

На сатъ после тога, ступала е една регимента пешака и едно одѣленѣ коняника и топціа съ топовима, к' Менди. Генераль и Викторъ предводили су исте трупе. Войницы су дознали за жалостну судбу нѣнови другова, па беснећи, и жестокомъ осветомъ подпалѣни ишли су необично брзо.

Енглеска флота іоштъ е мирно лежала у пристаништу, безъ да е са обаломъ саобрашавала се. Обитатели Менде, слаби будући, да се противе, предаду се Французима на милость и немилость, они пакъ, кои су при убиству французске посаде najveће участіе имали,

поруче Генералу, да ће се добровољно, но подь тимь условіемь предати, ако се животъ остали грађана поштеди. Генералъ прими исто условіе, но и пакъ дигне велику глобу, и заповѣди да се за сигурность Французску, најбогатій жителѣи подь затворь ставе. Но пре свега заповѣди, да му се сви обитатели замка до послѣднѣхъ слуге предаду.

По нужднимъ наредбама за сигурность, оде Генералъ у замакъ, когь одма у притяжаніе свое узме. Породица Маркизова и све нѣгове слуге, са везанимъ рукама и ногама, буду у велику салу замка затворени. Затимъ є у другой соби до сале држао военый судъ.

Услѣдству истогь суда буду одма затымъ сви они варошани, кои су се предали сами, око 200 нѣи, на бѣдемь замка изведени и стреляни, затимъ се толико вѣшала подигне, колико є было оны везаны у сали.

За време овогь спреманя, употреби Викторъ прилику, те оне затворене посѣти. По краткомь времену врати се къ Генералу и рекне: „Я узимамъ ту слободу за себе, да ваше призреніе и милость за породицу Маркизову измолимъ!

„Вы?“ запыта Генералъ зачуфенъ. „Ахъ, та они моле за жалостну милость. Они већ знаду за судбу, коя їмь предстои, и надаю се, да ћете вы исту у толико умекшати, што ћете оне међу нѣима, кои су одь благородне лозе, дати изсећи, место што бы їй вешали.“ „Дозволява се!“ рекне Генералъ „Маркизь васъ моли да му и духовну помоћь неодкажете. Далъ васъ моли, да нѣга и нѣгову породицу одрешити дате. Нѣгова речъ ємствує за то, да нико побећи неће.“

„Некъ буде и то; ал' ви ћете одговарати за слѣдства. — Зашто неидете? Шта захтѣвате іоштъ?“

„Маркизь васъ нуди своимъ целимъ иманѣмь, ако животъ нѣговогь наймлаћегь сына поштедите.“

„До душе, врло великодушно! Нѣгово є цело иманѣ и безъ тога већ припало кралю. Ал' видићемо. — Знамъ я, колику важность єданъ шпанскій благородникъ на то полаже, да му се семе неутре. — Чуйте! Ономь одь нѣгови сынова покланямъ животъ, кои осталу свою породицу изсече. Па садъ доста. Нећу више ништа о нѣму да чуємъ!“

Съ тимъ се врати Генералъ у замакъ, гди га є ручакъ чекао.

Узтезаюћи се ступи Викторъ у салу, коя є юче была место највеће радости! Старый Маркизь сѣдио є, држећи свою сѣду главу спуштѣну на прсима, и жалостно гледећи предасе; поредь нѣга мати са бѣдномь децомь. Іоанито, прворођеный сынъ, малый, рѣвогь ста са, ал' гордъ и снажанъ — прави Шпанаць. Филипъ, другой сынъ, врло лешъ младнѣхъ, сасвимъ наликъ на сестру свою. — Рафаиль, наймлаће, страшливо и невино детенце, но о своіой судби неизвѣштено. Клара, лепа Клара и нѣна млаћа сестра. Викторъ заповѣди войницьма да бѣдну ову породицу одреше, онъ самъ учини Клари ту услугу.

„Є ли одобрено?“ прошаће она, кадъ Викторъ къ нѣой приђе, да є одрешн.

Викторъ є ћутао. На єданъ знакъ, войницы изиђу сви изъ сале, и са собомь поведу слуге Маркизове, кое одма повешаю.

„Та говорите молимъ васъ!“ проговори опетъ Клара.

Викторъ іой каже на уво ужасно рѣшеніе генералово. Мртвачко бледило простре іой се по лицу: она скочи и падне предь отца на колена. „Отче! милый отче! кажите нека се Іоанито закуне, да ће вашу заповѣсть испунити, па ћемо срећни быти!“ Отаць пригне главу свою къ нѣой, и она му дрктећи пришаће ту страшну вѣсть. И мати се прегне, да нѣне рѣчи чує; но падне у несвѣсть пре, негъ што целу вѣсть чує.

Іоанитово срце стане дрктати, као да є слутило шта ће слѣдовати.

„Іоанито!“ повиче Маркизь торжественымъ гласомъ и саобшти му жалостно ужасну вѣсть.

Іоанито мане главомъ одричући, место свакогь другогь одговора. — Садъ седне Клара на крило брата свога; загри га своіомь беломь рукомь око врата, уклони косу съ нѣговогь горећегь чела и полюби га у чело.

„Охрабри се брате, добрый брате мой!“ проговори му она: „Кадъ бы ты знао, како ће рука твоя смръть мою усладити — помисли само, милій мой Іоанито, да ћешъ ме одь дотицаѣ туђе руке, — руке крвавогь целата съ тымъ сачувати. Ты, ты самъ окончаћешъ мое страдањ; тако ћемо триумфу наши непріятеля пркосити.“

„Буди мужъ, брате;“ дода Филипъ. „недай да наше славно име изумре!“

У томъ се тренутку дигне Маркизь; свы су ћутали. Свечано проговори онъ Іоаниту: „То є моя воля; я ти заповѣдамъ!“

Затимъ падне на колена предь синомь своимъ, сви нѣговомь примѣру послѣдую, и дигну руке къ Іоаниту.

„Сине мой, любезный мой Іоанито,“ продужи Маркизь, „покажи да си Шпанаць правый. Немой да светъ рекне, да є твой отаць предь тобомь влечао, а ты си му ипакъ молбу одбіо. Шта су твоє мукѣ у сравненю мука свію насъ. кое ты любишь, кои тебе любимо? Заръ я небы радо животъ мой за тебе жертвовао? Оћешъ ли да ми за то молбу одречешъ ерь є тужна? Живи за мене, за све насъ. — Ђли ово нашъ сынъ?“ — продужи стараць окренувши се своіой супруги, и срдито се засветли око нѣгово. Іоанитъ стаао є као камень.

„Одобрава, онъ одобрава!“ повиче мати. „Познаємъ по штрецаю лица нѣвогь, по севаню очію нѣговы; мой се сынъ охрабрио!“

Свештеникъ їмь ступи у салу. Сви га обколе и одведу га к' Іоаниту. Викторъ пакъ оде к' генералу да га іоштъ послѣднѣи путъ за нешто замоли.

На сать после тога, скупе се сви главній варошани изъ Менде, на заповѣсть генералову, у Замакъ, да при погубленю маркизове породице присуствую

Маркизь є стаао са породицомь на губилишту, недалеко одь нѣга висила су іоштъ тѣла нѣговы обещены слугу. Велика стража обкружавала є место ово. На

десетъ корака одъ маркиза лежала е светло наоштрена широка сикира на едномъ великомъ паню, поредъ когъ е стаяо целать са засуканимъ рукама.

Мртво ђутанѣ владало е на томъ месту — прекидано по кадшто звекомъ оружія, и веселимъ разговоромъ офицера француски, кои су у сали ручали. — Садъ осуђеницы на заповѣсть едного ађутанта генераловогъ ступе к' паню. Тврдимъ корацыма приближе се сви истомъ, само е еданъ посртао — Јоанито. Духовникъ га е водіо, говорећи му утѣху закона и вѣре. Маркизь клекне маркиза такођеръ, поредъ њи и деца њиова. Јоанито ступи к' целату, кои га почне у његовомъ жалостномъ занату поучавати.

Осуђеницы молитву сврше, Клара оде къ брату свомъ.

„Јоанито!“ повиче она: „Смилуй се на мене! Я сама слаба женска, немамъ велике моћи, дозволи да я будемъ прва!“ — Клекне кодъ паня и метне вратъ на истый. — „Стой, стой!“ повиче еданъ гласъ, и Викторъ стрчи са замачкогъ чардака.

„Клара!“ повиче онъ: „Вы сте избављени. Генералъ вамъ покланя животь, ако ћете моя супруга быти.“

„Брзо, брзо, Јоанито!“ повиче Клара, бацы еданъ годъ и презрителный погледъ на Виктора. За часъ іоі се глава на песакъ одкотрля.

„Бсамъ ли се добро наместио, браца?“ запита малый Рафанлъ, и у тай ма падне и њгова главица кодъ сестрине главе у песакъ.

„Ты плачешъ Маргарито?“ Запита Јоанито другу сестру свою, кадъ ова къ паню клекне.

„Само за тебе, мой бѣдный, жалостный брате. Ты ћешъ самацъ на свету овомъ быти.“

И ню иста судба стигне. Затимъ и Филипова глава падне на песакъ.

„Шпанцы!“ проговори Маркизь: Будите сведоцы благослова, когъ я сыну момъ даемъ. Нека га истый крозь цео њговъ животь прати. Онъ стои на месту чести и чини свою дужность, као благородный сынъ. Садъ Маркизу Леганесъ! употреби твое оруже, аль храбро, еръ си безпорочанъ.

Садъ и мати се приближи. Она е последня была. Јоанитова е рука дрктала.

„Мати моя!“ повиче Јоанито: „Заръ крвь и матере мое да на мене падне? Боже, то е много!“

Маркиза види да снага и моћ њномъ сыну изчезавати почне. Бацы еданъ погледъ на тѣлеса деце и мужа свогъ, скочи на еданъ бедемъ замка и стропишта се низъ стѣну у пропасть. Изъ Јоанитове руке испадне сикира, онъ падне у несвестъ.

Садъ живи Јоанито Маркизь Леганесъ у тихой усамљности, на њговимъ добрама. Ни почитаніе његовогъ монарха, ни обожавајућа любовь њговы подайника, нису у стаяо да му њгову жалость разтераю, да му лице разведе. Њгова е найвећа утѣха њговъ единый дужельный сынъ.

ПОДГРЪВЦИ.

— У Мексику, иду по улицама непрестано многа кола, коя су на то опредѣлена, да пиане люде на њи товаре. Ови се мораю у апсу трезнити, па затимъ окрвани три дана улице чистити. — Јоштъ е већа чудноватость те вароши у томъ, што по дућанима гди се финествари одъ моде и галантеріе продаю, по неколико се маторы бркаты люди налази, кои художественно цвеће за женске шешире, капице и овимъ подобна праве, кое кодъ насъ њѣжне дѣвојчице чине.

— Прицы на западнымъ обалама Африке славе свако торжество играњмъ и пуцањмъ. И при самимъ погребима мртваца, играю докъ сви одъ умора непопадаю, и пуцаю изъ врло дугачкй пушака. Ужасно изгледаю прицы кадъ се при сироводу каквогъ мртваца намажу некомъ беломъ боіомъ.

— Луи Наполеонъ, саданъ царъ Француза непрестано натеруе веће чиновнике, да сходно свомъ званію живе и свое увеличане плате троше. Онъ жели да тимъ начиномъ новцы међъ народъ долазе, а да се негомилаю у касамъ чиновника. Слѣдуюћа два случая показую како онъ до те цѣли долази: Супруга некогъ маршала дала е себи недавно еданъ прекрасанъ огртачъ направити, кои е 6000 франка коштао. У истомъ огртачу већ е она неколико пута у Тилѣријама на балу была, кадъ Л. Наполеонъ едномъ іоі рекне: „Госпо маршаловице! Вы имате врло лепъ огртачъ, ал' я самъ га већ едномъ видіо!“ Госпа примѣти одма шта е царъ хтѣо съ тимъ да каже, и наручи одма другй огртачъ. — Садъ свакой совѣтникъ у Французской мора каруце имати. Луи Наполеонъ подражава у томъ свомъ стрицу. Еръ еданпутъ царъ Наполеонъ Бунапарта пошлѣ едномъ одъ свои богаты генерала, кои е пешке у Тилѣрије дошо быо. Лепе каруце са два добра коня. Генералъ се врло обрадуе овомъ поклому царевомъ, ал' текъ сутраданъ увиди како се преварио, еръ добіе конту одъ лиферанта царскогъ кою е морао излатити.

— Шећеръ се прави изъ сока шећерне трске, коя у Америки, восточной Индіи, и по некимъ африканскимъ островима расте. Найболъ шећерне трске оне су кое су 7 до 10 стопа високе. Кадъ узру те трске онда се секу, окрену се одъ њиови малы листића и трића, и онда изсеку се на комадиће. Те комадиће мету у едну справу, коя све изгничи и савъ сокъ изцеди. Тай сокъ наново процеде, па онда одма куванѣмъ праве шећеръ. Кадъ се тай сокъ одма непочне кувати, онъ преври као и комина, и после остане висео. Кадъ ключа много се пени, и ту пену непрестано скидаю. Тай сокъ тако неколико пута прекуваваю, и кадъ се стусне колико е нужно, онда прелію га у другй судъ да се олади; али докъ е јоштъ млакъ разливаю га у форме, у којима се олади и стврдне. Али шећеръ не-бы се нигда могао осушити и овако стврднути, да за време куваня немећу креча у њга.

М Р В И Ц Е.

— Некй Енглезъ ручао е едномъ у некомъ великомъ дружству. Небо се наоблачи и са страшнимъ трескомъ

удари громъ у средъ те собе гди су ручали, обали служителя Енглезовогъ, кои е за леѣима нѣговимъ стаю, и цело се друштво яко предаде. Но Енглезъ се сасвимъ спокойно окрене к' свомъ устаюћемъ служителю и рекне му: „Опомени ме уютру да на мою кућу магнетъ метнемъ!“

— „О, ты мора да си врло срећанъ!“ рекне еданъ пријателю свомъ, „еръ имашъ доста старогъ вина и стары новаца!“ „Ахъ!“ одговори онай другій, да бы обоє прво имати могао, морао самъ узети и стару жену!“

— Некій калѣа, заметао е свагда у меанама кадъ се опіе, свађу са своимъ друштовомъ. Едномъ се они договоре да га добро изтуку, небы ли се поправіо. — И тако, кадъ е опетъ почео, опивши се викати и псовати скоче сви на нѣга и стану га добро мазати; но онъ место да се брани викао е само: „Удрите, удрите! Убите ме! Колико ме годъ пута убіете, толико ћете пута обещени быти!“

МАЛИНЕ.

— Неказуй све оно што знашь, еръ онай кои казуе све оно што зна, каже често и оно што незна. Нечини све оно што можешъ, еръ такавъ човекъ често учини выше него што бы требало. Неказуй све оно што вѣруешъ, еръ такавъ и вѣруе све оно што чуе.

— Демокритъ и Хераклитъ были су мудрацы различне ѣуди. Демокритъ е изсмевао а Хераклитъ е оплакивао лудосуи у свету. Обоица су имали право. Ђрбо будалаштине, кое люди у свету чине, заслужую, да се мударъ човекъ смеє и да плаче.

ЗАГОНЕТЪЕ.

Я самъ быо, и есамъ сада, и бы-ћу непрестано, то е мой стални животъ. Одъ свега самъ на свету најпостояніе. Я најболъ лечимъ највеће туге и жалости. Али што выше погабашъ шта самъ, тымъ већма ме губишь.

Моя поля нерађаю ни съ чимъ, мое море нема нима-ло воде, я немамъ кућа али имамъ велики вароши; я ни-самъ готово ништа, ал' ипакъ я самъ читавъ светъ.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— Дѣловодитель депутаціе главнимъ фондомъ школскимъ управљає г. Кипріянь Николићъ, по нѣговой молби, ебогъ слабости здравља, постављенъ е у станъ покоя.

— Данасъ 22. Септ. прослављенъ е у ц. кр. конзулату именданъ Н. В. цара аустрійскогъ. За честь тога дана, давао е ц. кр. ген. конзулъ г. одъ Радосављивићъ сяянъ ручакъ. — Юштъ синоћъ топови са военогъ пароброда, кои е подъ Београдъ дошао, поздравили су торжество данашнѣгъ дана. Како паробродъ тако и ц. кр. Конзулатъ были су осветљени.

— Пѣсномъ печатаномъ у № 69. овога листа подъ имено-мъ: „Последнѣ ютро блаженопочивше госпође Клеопатре“

тронути Светли нѣни Родители, почествовали су учредника овога листа, као сочинителя поменуते песме, съ еднимъ драгоцѣнымъ прстеномъ.

— Питомци артилѣрске школе свршивши испите, отишли су у Крагуевацъ. Съ овомъ годиномъ најстарій разредъ свршио е цело опредѣлено за воене науке теченіе; и као што се говори, сви питомци тога најстаріегъ разреда быће послани у стране землѣ на едну годину, да се практично у военомъ искуству усавршенствую. Нови питомци броемъ 24. бираће се 30. Септ. гдѣ ће се примати они младићи кои су лицейне или гимназіалне науке съ добрымъ успѣхомъ свршили, и кои нису млађій одъ 16. а старій одъ 19. година.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крима нема никаквы новости кое не-бы до сада већ читательима познате быле. Новине доносе пространо и дугачко извѣстіе о юришцу 27. Авг. и освоєню южне стране Севастополя; рускогъ извѣстія о томе догађаю јоште нема. Напредакъ саюзногъ оружја у Криму ніе ништа променуо стнѣ дипломацие, свакъ е быо увѣренъ да се тyme ратъ само све већма утемелює, и да освоєнѣ южне стране Севастополя ніе ништа друго него край почетка. Нѣко ніе мыслаю да ће се после таквогъ догађая миръ заключити, али много е света мыслило да ће се ратъ на кои другій край пренети; но као што се види да се опетъ са обаде стране све припреме само за Крымъ чине, можемо быти увѣрени, да ће позориште рата целе зиме на Криму траяти. Докле се годъ ратъ само на Криму води, долге Европа нема се бояти общтегъ рата.

— Изъ Пелисіевогъ извѣстія види се да су саюзници 300 топова имали изъ кои е за време обсаде 1600.000 ѣулета на Севастополь бачево. Руси на свима своимъ утврѣньима имали су 1100 топова, и све е то непрестано пуцало 27. Авг. и свакоме се чинило да се земля провалює.

— Изъ Париза являю; да цела Француска ни о чемъ другомъ сада неговори, него само о освоєню южне стране Севастополя. Французъ ништа ватреніе нелюби као славу.

— Изъ вѣроватны извора новине являю: да французски солдати кадъ су вођени да юрише на малаковску кулу, оны свы, боећи се да е она земля на кою наступаю лагумомъ подкопана стану, и нису хтели далѣ ићи. Онда генерали нѣи 22 на брѣю, изађу предъ нѣи, и питали су ий заръ пуштаю нѣи саме да иду. И пођу генерали самѣ. Онда войска дође у одушевљивѣи и сажнувши главу земљи страовито юриши.

— Како се знаменито пушенѣ цигара умножава можемо изъ слѣдуюћегъ видити: године 1841. направљно е у Аустриі 28 миліона цигара, 1853. год. направљно е у Аустриі 300 миліона комада, и одъ ове две године брой се непрестано пенѣ; у тай брой нерачунаю се оне цигаре кое се изъ други страны држава донесу.

— У Аустриі калуђери издржаваю 29 монастирски шпитала, гдѣ се за годину око 25 хил. болестника надгледа и лечи.

— Еданъ искусный генералъ кадъ е чуо да су саюзници заузели южну часть Севастополя, казао е да су Руси много изгубили, али да саюзници нису ништа доби́ли.

Течай новаца: среб. 113; дук. 5 Фор. 22 кр. банкн.

WWW.UNILIB.RS

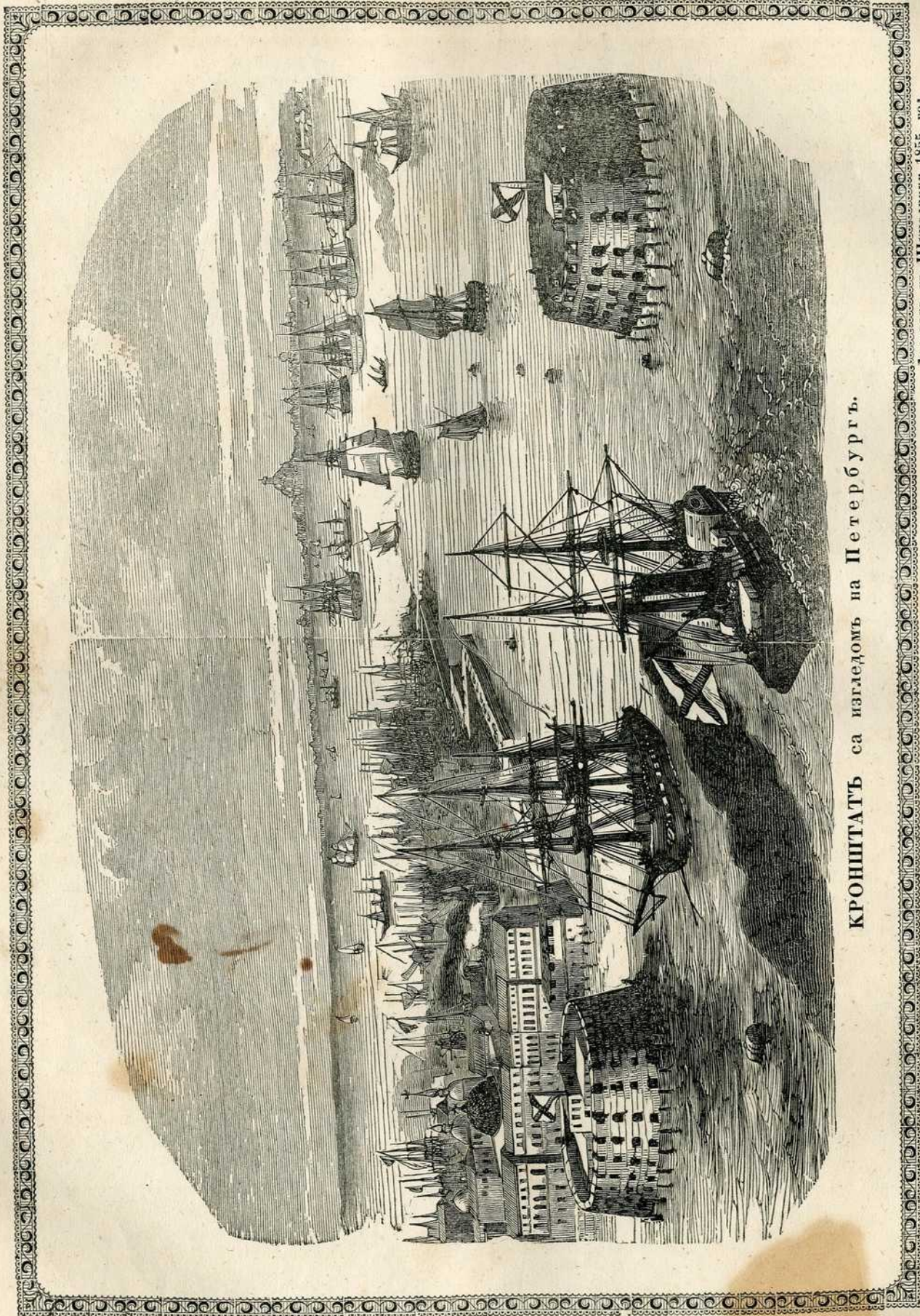
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

КРОНШТАТЪ са изгледомъ на Петербургъ.

Додатакъ къ Шумадини 1855. год.